

SEĆANJA

Intimna ispovest o odrastanju

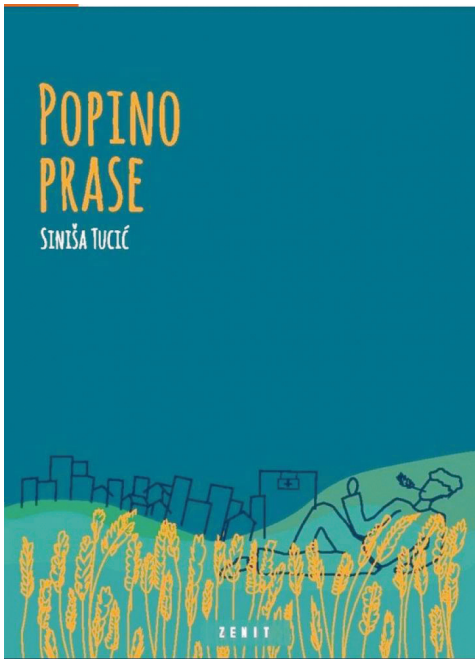
NENAD LANČUŠKI

Sećanja, kad izazivaju nostalgiju, ona ustvari evociraju uspomene na nešto što je prošlo i čega više nikad neće biti. Nostalgija je u tom smislu čežnja za onim nepovratnim, što sve više bledeći i dalje živi u ljudima. Ovih sećanja postaju svesni kao više nikad dohvatljivih delova njihovog bića na koja gledaju sa setom. Ona žive još samo kao trajna prolaznost. Sećanja mogu da budu i bolna i traumatična, takva sećanja uglavnom pokušavaju da potisnu ili da ih ignorišu kada im se vraćaju. Ali za razliku od nostalgijčnih, traumatična sećanja pozivaju ljude da ih ponovo preispituju, da se sa njima iznova suoče kako bi razumeli koji delovi njih su i dalje determinisani njima.

Roman Siniše Tucića *Popino prase*, objavljen krajem prošle godine u izdanju IK Zenit Books iz Novog Sada, pored toga što je ušao u uži izbor za *Ninovu nagradu*, isto tako ulazi i pod kožu čitaoca. Preplućujući sebi ove dve vrste sećanja, nostalgijčno i traumatično, autor pripoveda svoju duboku intimnu ispovest o odrastanju, jer su određeni događaji inspirisani piščevim ličnim životom. Na taj način, svako ko pročita, makar i nekoliko stranica tog teksta, već će moći da se poistoveti sa glavnim likom ponirući u sopstvena sećanja i tragajući za svojim ličnim iskustvima borbe za kreaciju vlastitog identiteta u ranim pubertetskim danima.

Radnja prati Olivera, trinaestogodišnjeg dečaka koji želi da bude prihvaćen u svom školskom odeljenju, ali mu to teško polazi za rukom. Pre svega jer potiče iz siromašne porodice radnika koji ne mogu da priušte da mu kupe *ribok patike* i *levis* farmerke. Zbog toga on ne može da odlazi u *Tweety*, klub sa poker aparatima gde visi ekipa kojoj bi želeo

da pripada, već je osuđen da se druži na školskom igralištu sa drugim luserima sličnim njemu. Među tim luserima je i Tuta od koga Oliver sluša priču o opasnoj travki *popinom prasetu*. Kako bi se dokazao, a ujedno i privukao pažnju na sebe, Oliver odlazi do travnjaka i stavlja u usta *popino prase* uveren

da će u svakom trenutku moći da ga izvadi. Čitav letnji raspust 1991. glavni junak će provesti u bolnici boreći se sa travkom koja će mu završiti u plućima.

Roman *Popino prase* s obzirom da je smešten u tu kobnu godinu po bivšu državu Jugoslaviju, godinu kad su počeli prvi ozbiljni sukobi u Hrvatskoj, kroz metaforu Oliverove lične borbe pravi poređenja sa onim što se

dešava u zemlji. Parafrazirajući autora: onako kako političari nisu znali da spasu Jugoslaviju od rata, tako ni lekari i medicinske sestre nisu znali kako da pomognu Oliveru koji je bio u bolovima. Ispirovedan u kratkim poglavljima, gotovo kratkim pričama dnevničkog tipa, roman čitaoca vodi preko blokova na novosadskom Novom Naselju do *Dečje bolnice* i nazad kroz bulevare, ulice grada do Dunava. Tucić je na ovaj način i hroničar, dočaravajući atmosferu iz prošlih vremena, kao svedočanstva jednog poglavlja iz sopstvenog života.

Oliver će se i u bolnici i na ulici sretati sa mnogo likova, pre svega vršnjacima, roditeljima, rođacima, ali i doktorima, medicinskim sestrama i prijateljima svojih roditelja. On će biti svedok promene u raspoloženju, navikama i postupcima svih ovih ljudi usred rata koji počinje osamdesetak kilometara zapadno od Novog Sada. Pored ovih mnogobrojnih likova, najveća pažnja je posvećena Oliverovom starijem bratu od tetke Severu od kojeg će učiti o muzici i tome kako postati kul. Kroz lik Severa autor predstavlja i sudbinu mladih koje su zahvatile ratne strahote 1990-ih. Prateći u jednom delu romana Severa, koji se skriva u bolnici kako ne bi bio mobilisan, dok se gomilaju tenkovi oko Vukovara, pokazuje antiratni podtekst dela.

Tucić u svom romanu *Popino prase* dočarava najranjivije doba u čovekovom odrastanju, a to je prelazak iz deteta u muškarca. Eksplicira kako nezrele odluke uzrokuju ozbiljne posledice, kako na ličnom tako i na društvenom i političkom nivou. Jedna takva refleksija svedočenja o iskustvu traume nepopitno stvara potrebu od koje se ne bi smelo bežati i sakrivati se u nostalgiji. U ovom kontekstu to može da se interpretira kao: ne biti jugonostalgijar, već se suočiti sa traumom koja nas društvo zadesila 1990-ih. Kao što se Siniša Tucić kroz roman suočava sa *popinim prasetom*, tako društvo mora da pronađe snage i način da se suoči sa istinom ratnih 1990-ih, ma kakva ona bila. U suprotnom, nikad neće sazreti. ■

ZA RAZMIŠLJANJE

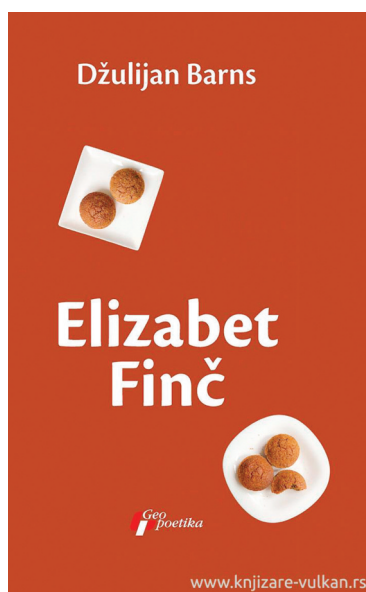
POIGRAVANJE BELETRISTIKOM I PUBLICISTIKOM

Samo mesec dana nakon britanskog izdanja, beogradska *Geopoetika* objavila je novi roman čuvenog Džulijana Barnsa - *Elizabet Finč*, u prevodu sa engleskog Vuka Šećerovića. Barns je i u ovoj knjizi originalan, kad je reč o pristupu temi, ali i uvek drugačiji, u odnosu na njegove dosadašnje romane, ocenjuje urednica Jasna Novaković Sabinović. Prevodilac, pak, primećuje da je ova Barnsova knjiga bila zahtevna za prevodjenje, ali da predstavlja piščev kredo u idejnom i formalnom smislu, kao i svojevrsno poigravanje beletristikom i publicistikom. Takođe, on je otkrio i to da je lik Elizabet Finč u stvari Barnsov omaž Aniti Brukner (1928-2016), engleskoj nagrađivanoj književnici i istoričarki umetnosti, profesorki na *Kembridžu*. Kad je reč o formi romana, Šećerović dodaje da su prvi i treći deo romanekni, dok je središnji, u vidu eseja i u montenjevskom duhu, posvećen Julijanu Otpadniku, u neku ruku pi-

ščevom imenjaku. „Barns je uvek inteligentan, često originalan i neobično zabavan. *Elizabet Finč* pruža obilje materijala za razmišljanje“, ocenjuje kritičar *Tajmsa*, Džon Self.

Višestruko nagrađivani pisac donosi sažetu i značenjima pregnantnu priču u čijem je središtu lik izuzetno upečatljive žene. Elizabet Finč - profesorka, mislilac, učitelj, životna inspiracija - usmeravala je svoje studente da samostalno misle, izgrađuju stavove i pronalaze smisao u svome životu. U ishodištu čitave ove pripovesti stoji rasprava o Julijanu Otpadniku, njenom istorijskom istomišljeniku i saborcu kad je reč o preispitivanju ustaljenog monoteističkog svetozora koji je oduvek dovodio do razdora među ljudima. Kad Elizabet više ne bude, njen bivši student, u čijim su rukama njene beleške i dnevnički, biće podstaknut na duboko promišljanje ljubavi, prijateljstva, istorije i biografije.

K. G. D.

FILM / ROMAN

HOLIVUD 1969: TREBALO JE BITI TAMO

Beststeler *Njujork tajmsa*, koji je odmah po objavljivanju zauzeo 1. mesto na listi najtraženijih naslova, *Bilo jednom u Holivudu* Kventina Tarantina, koji je nedavno objavila *Laguna* u prevodu Gorana Skrobonje, spektakularan je, prefinjen i brutalan, neprestano iznenađujući i povremeno šokantan roman. „Da pozajmimo frazu iz Tarantinovog opusa: ovo je ukusno piće... Kventin vas nagoni da okrećete stranicu za stranicom kao da ne postoji ništa lakše na svetu, što je najteži mogući trik“, zabeležiće kritičar (upravo) *Njujork tajmsa*. „Klasični Tarantino kod koga sve pršti od eksplozivnih dijaloga ispunjenih mešavinom uličnih i književnih kadenci. Čita se kao da slušate nečiju dobru priču. Tarantinov prvi roman kao da najavljuje novi pravac u stvaranju ovog neumoljivo inventivnog režisera“, dodao je kritičar *Vošington posta*. Nastao nakon jednako uspešnog filma istog naziva, roman detaljnije obrađuje pozadinu svojih junaka, diskutuje o holivudskim klasicima i njihovom značaju. A junaci su: Rik Dalton, Klif But, šeron Tejt i Čarls Menson. Dalton - nekad je imao sopstvenu TV seriju, ali sada je izrabovani negativac nedelje koji tugu utapa u koktelima s viskijem. Hoće li mu telefonski poziv iz Rima promeniti sudbinu nabolje, ili je možda zapečatiti? But - Daltonov dubler i kaskader, najozloglašeniji čovek na snimanju svakog filma jer je možda jedini koji se izvukao nekažnjen iako je počinio ubistvo... Tejt - napustila je Teksas kako bi ostvarila san da postane filmska zvezda i uspejala je u tome. Šeron svoje bezbrižne dane provodi sada na Sijelo drajvu, visoko u *Holivudskim* brdima. Menson - bivši osuđenik ubedio je gomilu nafiksanih hipika da im je duhovni vođa, ali on bi to rado trampio za status rokenrol zvezde.

K. L. D.

MEMOARI

SEĆANJE NA PROŠLOST AZIJSKO-EVROPSKE PORODICE U KINI

Knjiga *Vek ljubavi, vek stradanja* Deng Đuna, Irine Žarkovne Magarašević i Deng Đijenčijaoa, koju je nedavno objavila novosadska *Akademski knjiga* u prevodu s ruskog Radojice Nešovića, posvećena je životu jedne sasvim posebne azijsko-evropske porodice. Ovo bajkovito, na momente veoma potresno dnevničko-memoarsko štivo, sasvim filmično ali i istinito, može se čitati i kao priča u kojoj jedan vek nemira i stradanja

među narodima nagoveštava neke nove vekove, vekove mira i ljubavi. Pripadnika srpskog konjičkog odreda vihori rata odnose u Sibir, tu sreće svoju ljubav, mladu Ruskinju, i s njom, na putu za otadžbinu, dospeva u kineski grad Harbin. Međutim, sudbina je htela da više ne vidi svoj rodni kraj. Ali sinu i kćeri ostavlja u amanet da oni kad-tad to učine. Sudbina se postarala da njegova kći Irina Žarkovna Magarašević ispuni očev amanet i ostavi zapis o tome, a unuka Deng Đun potrudila se da ceo jedan vek stane među korice ove knjige. Čitalac tako ne prati samo životnu priču jedne srpsko-rusko-kineske porodice, čijih nekoliko pokolenja tokom sto i više godina prolazi kroz sve peripetije složene i burne kineske istorije 20. veka, već prati i razvoj prijateljskih odnosa između tri naroda - srpskog, ruskog i kineskog. Zato se ova knjiga može čitati kao simbol jednog novog i obećavajućeg prijateljstva.

Profesorka *Heilungdžianskog* univerziteta Deng Đun (ruski lja Dmitrijevna), jedna je od najpoznatijih rusista u Kini. Do svog penzionisanja predavala je na *Institutu za ruski jezik*. Veći deo života posvetila je tom jeziku. Nosilac je *Putinove medalje* za dostignuća u nastavi ruskog jezika i za promociju ruske kulture. Sebe naziva *šavom* u čvrstom prijateljstvu Kine i Rusije. Sudbina joj je podarila dva krila - ruskim i kineskim jezikom vlada oduvek, od najranijeg detinjstva - ali i srpsko srce. Rođena je u mešovitoj, međunarodnoj porodici kao Srkinja po majci - njen deda bio je Srbin, baka Ruskinja, a otac Kinez. Trenutno živi u Pekingu.

K. A. D.